

•

WPROWADZENIE

• • •

Wiele osób, słysząc informacje o wydarzeniach takich jak molestowanie seksualne, napad, przemoc w związku, wojna czy poważny wypadek, odczuwa przerażenie, że mogłoby to ich spotkać. Zdrowy rozsądek podpowiada, że każdy człowiek, jeśli tylko jest to możliwe, podejmie wysiłek, by minimalizować cierpienie w swoim życiu, a tym samym będzie starał się unikać wspomnianych, potencjalnie traumatycznych wydarzeń. Można podejrzewać, że jeżeli ktoś doświadczył już bolesnego wypadku, to tym bardziej będzie podejmował działania zabezpieczające, aby go ponownie nie przeżyć. To intuicyjne przekonanie sprawdza się w przypadku pewnych codziennych przykrości, takich jak poparzenie się gorącym żelazkiem czy złe potraktowanie ze strony drugiej osoby. Każdy człowiek, gdy jego zaufanie zostanie poważnie nadszarpnięte przez innych, będzie bardziej pamiętał tę przykrą lekcję i następnym razem, w podobnych okolicznościach zachowa większą ostrożność.

W zarysowanym kontekście tym bardziej poruszające wydają się doniesienia badawcze na temat skutków doświadczenia wydarzeń traumatycznych, które przeczą przewidywaniom opartym na zdrowym rozsądku. Okazuje się, że nierzadko doświadczenie traumy, szczególnie w okolicznościach zwiększonej wrażliwości, może wieloaspektowo wpływać na dalsze funkcjonowanie psychiczne człowieka. Jedną z najbardziej niepokojących konsekwencji obserwowaną u części pacjentów jest wielokrotnie wyższe niż wśród reszty ludzi ryzyko ponownego doświadczenia takich wydarzeń na dalszych etapach życia. Tego typu zależności obserwuje się w wielu grupach pacjentów, np. u części ofiar poważnych wypadków komunikacyjnych, żołnierzy walczących na wojnie czy osób doznających przemocy w rodzinie. Analiza retrospektywna biografii tych osób wskazuje, że moment pojawienia się traumatycznego wydarzenia może rozpocząć wieloletnią serię dalszych bolesnych doświadczeń. Tendencja ta jest szczególnie widoczna, jeżeli pierwotne wydarzenie

traumatyczne miało miejsce we wczesnych latach życia. Wtedy jego konsekwencje dla dalszego funkcjonowania poznawczego i emocjonalnego są najbardziej poważne.

Opisywane zjawisko powtarzania wydarzeń traumatycznych jest dobrze znane specjalistom i doczekało się udokumentowania w wielu badaniach empirycznych. Celem prezentowanej pracy jest przybliżenie psychologicznej natury rewiktymizacji, szczególnie jako następstwa doświadczenia przemocy w rodzinie wraz z zarysem jej konceptualizacji w ramach teorii psychoanalitycznych.